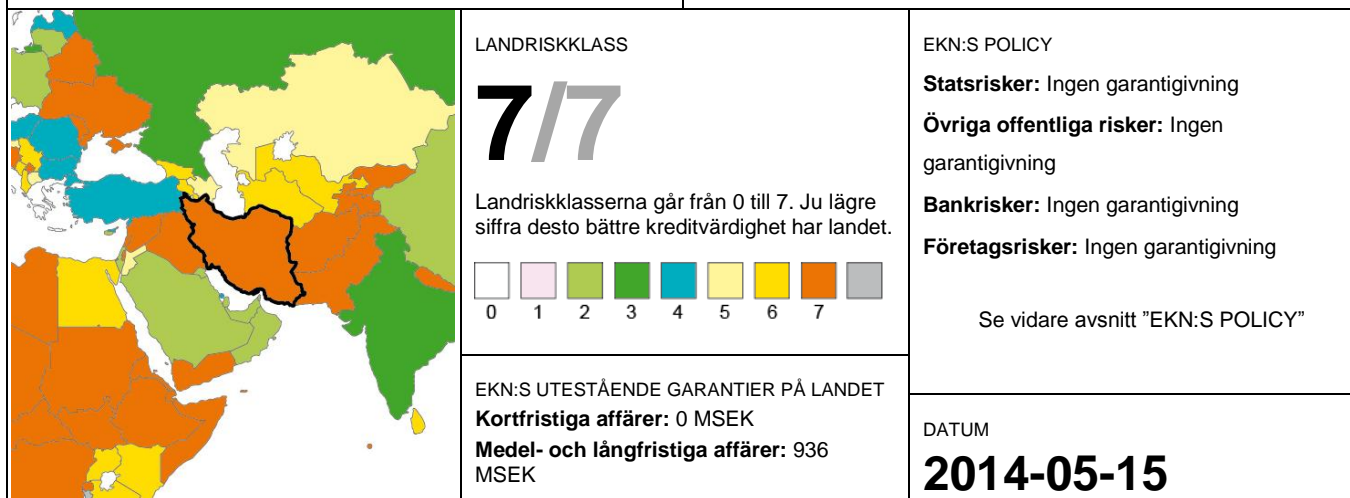

Iran

Sanktionslätnader inom räckhåll

I över två år har sanktionerna mot Iran gradvis försvagat landets ekonomi. Recession, valutadepreciering, inflation och arbetslöshet har präglat utvecklingen. Men med valet av president Rohani och öppningen mot väst har optimismen ökat. Interimsavtalet om Irans kärnteknikprogram, och de pågående förhandlingarna om ett slutgiltigt avtal, är en möjlighet att bryta Irans tilltagande isolering. Utgången av förhandlingarna är oviss. Båda sidor har mycket att vinna på en uppgörelse, men inrikespolitisk hänsyn gör det svårt för både USA och Iran att kompromissa. En uppgörelse och sanktionslätnader skulle skapa positiva förutsättningar för landets ekonomi. Ett misslyckande kommer att leda till återinförda sanktioner och en ytterligare försvagning av ekonomin. Det kommande året blir avgörande för Irans möjligheter till politisk och ekonomisk normalisering.

STYRKOR

- Interimsavtal på plats och pågående förhandlingar om slutgiltigt avtal.
- Litet behov av utländsk finansering.
- Låg skuldsättning och stora olje- och gastillgångar.

SVAGHETER

- Företags- och banksektor lider av sanktionernas effekter.
- Sanktioner hindrar betalningar från Iran.
- Misslyckade förhandlingar kommer att få allvarliga konsekvenser, i värsta fall militära sådana.

POLITIK

Uppgörelse med väst möjlig

President Hassan Rohani försöker styra den iranska politiken tillbaka in på en moderat väg och läka de politiska såren efter Ahmadinejad. Han har en svår balansgång att gå där han måste lyssna till de konservativa krafterna och samtidigt motsvara de reforminriktades förväntningar som han är en del av. Rohanis goda relation till den högste ledaren Ali Khamenei och hans långa erfarenhet av Irans multipolära politiska system ökar hans chanser att lyckas. Interimsavtalet mellan Iran världens stormakter från november 2013 kring landets kärnteknikprogram är en framgång som gett Rohani inhemskt politiskt kapital som han kan använda för att ge mer utrymme för de reforminriktade rösterna. Avtalet har minskat spänningarna med väst och visat att Iran har en regering som USA kan förhandla med. Men centrala politiska frågor som exempelvis kärnteknikprogramet och Irans inblandning i Syrien kommer att förbli i Khameneis händer, vilket minskar sannolikheten för en större omläggning av Irans politik.

De pågående förhandlingarna om ett slutligt avtal om Irans kärnteknikprogram har rimliga chanser att lyckas. Ett sådant avtal skulle innebära sanktionslättnader från väst i utbyte mot begränsningar och kontroll av Irans kärnteknikprogram. Båda sidor har mycket att vinna på att få till ett avtal. President Obama ser en eventuell uppgörelse med Iran som en viktig utrikespolitisk framgång från hans presidentperiod och han kommer att utnyttja sin vetorätt om kongressen försöker införa nya sanktioner. Rohanis mandat vilar på hans förmåga att skapa bättre relationer till väst och som en konsekvens förbättra möjligheterna för den inhemska ekonomin. Den iranska ledningen har därmed starka skäl att kompromissa i utbyte mot sanktionslättnader. Förhandlingarna kommer att fortsätta under det kommande året. Interimsavtalet går ut i juli 2014, men kan komma att förlängas både en och eventuellt två gånger. Ett sammanbrott i förhandlingarna skulle leda till nya sanktioner och en ytterligare försvagning av ekonomin.

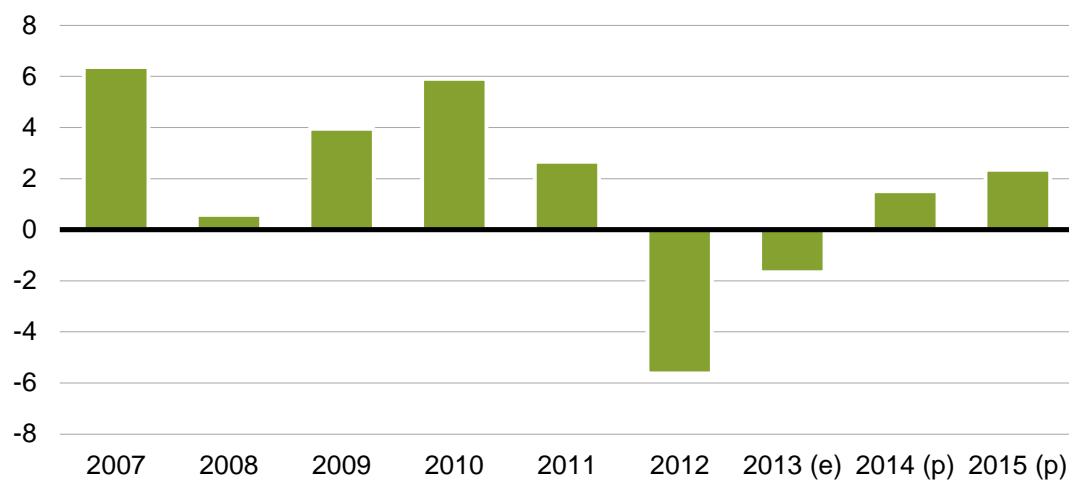
EKONOMI

Recessionen är över men fortsatt svag tillväxt

Internationella sanktioner och misskötsel av ekonomin har under de senaste åren haft en stor negativ inverkan på Irans ekonomiska tillväxt. Handelssanktionerna har lett till minskad oljeexport och recession. Oljeexporten, som står för 80 procent av valutaintjäningen, halverades efter att USA och EU skärpte sanktioner mot Irans olje- och finanssektor i mitten av 2012. Störningarna har blottat ekonomins strukturella problem i form av oljeberoende, svagt företagsklimat och brister i den ekonomiska politiken. Det sistnämnda illustreras av de ambitiösa men ofinansierade sociala reformer som har försvagat statsfinanserna.

Ökad tillförsikt hos investerare och konsumenter, till följd av bättre relationer med väst, har stabiliserat ekonomin till viss del och kommer att öka den ekonomiska aktiviteten framöver. Inflationen är runt 30 procent men har börjat sjunka och valutaförsvagningen har stoppats. Med tanke på att olje- och banksanktionerna kommer att finnas kvar på kort sikt kommer tillväxten vara låg under kommande år. BNP väntas öka med drygt en procent under 2014 och två procent under 2015.

BNP-TILLVÄXT (% PER ÅR)

Efter två års recession växer ekonomin nu återigen sakta. Data: IMF.

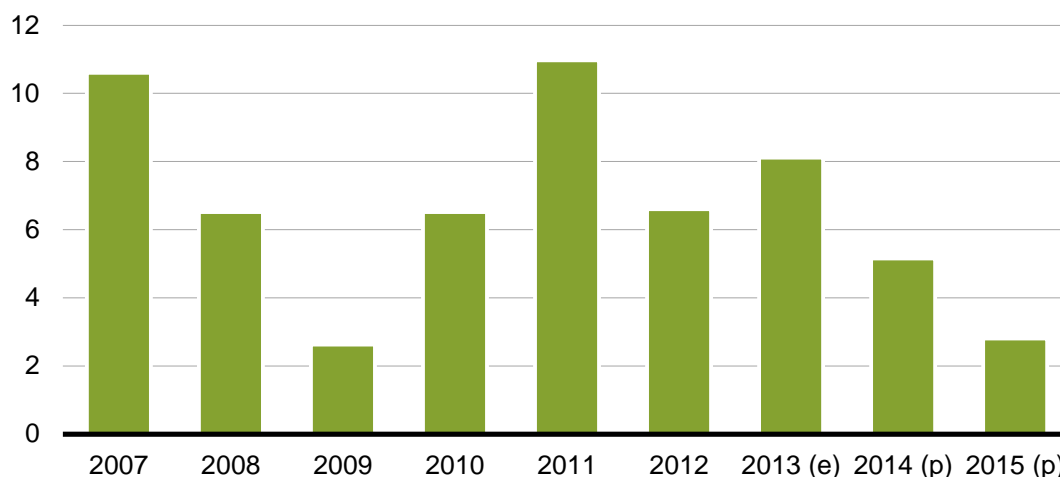
Rohani har samlat en bred politisk koalition som är för ekonomiska reformer. Utmaningen blir att säkra allmänhetens samtycke för höjda energipriser och förändringar i subventionerna. Parlament klubbade igenom Rohanis första budget i februari i år. Jämfört med tidigare år är budgeten något åtstramad. Ökade olje- och skatteinkomster är tänkta att finansiera löpande utgifter, medan strukturella reformer ska föra ekonomin ur lågkonjunkturen. Budgeten förutser lättänder sanktionerna, vilket är riskabelt då ytterligare lättnader under året är osannolika. De offentliga finanserna kommer att vara ansträngda så länge sanktionerna är på plats. Inhemsk finansiering och liten statsskuld gör att risken för en statsfinansiell kris trots detta är låg.

BETALNINGSBALANS OCH SKULDFRÅGOR

Oljeexport börjar öka igen

Sanktionerna från USA och EU har försvagat Irans betalningsbalans, även om den visar överskott igen. Minskad olje- och gashandeln samt banksanktioner som stängt Iran ute från det globala finansiella systemet har varit särskilt skadliga för ekonomin. Sanktionerna mot landets bankväsende har höjt kostnaderna avsevärt för Irans handel, vilket tvingat Iran att söka alternativa betalningsvägar eller övergå till byteshandel. Irans oljeexport halverades under 2012/13 jämfört med föregående år och överskotten i bytesbalansen är på en nedåtgående trend.

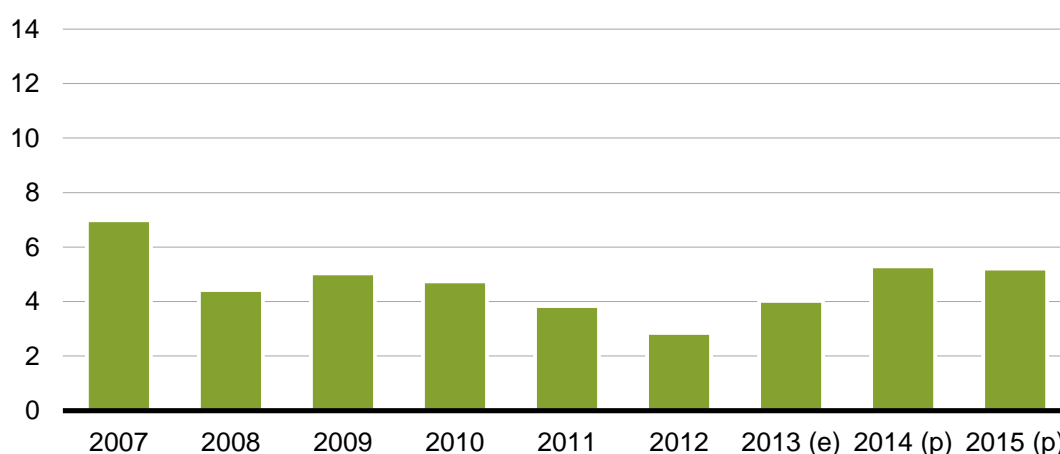
BYTESBALANS (% AV BNP)

Bytesbalansöverkottet minskar kommande år. Data: IMF.

Valutareserven har trots den minskande exporten varit förvånansvärt stabil. Men mer än hälften av reserverna är inte tillgängliga då sanktioner hindrar Iran att ta hem oljeexportinkomster. Den disponibla valutareserven, omkring 40 miljarder US-dollar, hålls i valutor tillhörande Irans viktigaste handelspartners som Indien, Japan, Kina och Sydkorea. Reserven motsvarar fortfarande sex månaders import av varor och tjänster. Till Irans styrkor hör att behovet av utländsk finansiering är mycket litet då landet nära nog saknar utlandsskuld, samtidigt som bytesbalansen visar överskott. Detta gör att landet trots allt kunnat uthärda sanktionerna och att risken för en betalningsbalanskris är liten.

UTLANDSSKULD (% AV BNP)

Irans skuld till omvärlden är mycket liten kring fem procent av BNP. Data: Datastream.

Interimsavtalet om Irans kärnenergiprogram är tänkt att leda till ett slutgiltigt avtal under andra halvåret 2014, vilket skulle innebära sanktionslättnader på sikt. Men redan efter det tillfälliga interimsavtalet har oljeexporten börjat öka. Exporten under de tre första månaderna av 2014 var avsevärt högre än året innan och visar på ökad tro bland Irans asiatiska köpare att restriktionerna för oljesektorn kommer att lättas inom kort. En betydande ökning av exporten

är ändå osannolik under det närmaste året, eftersom det endast kan ske om sanktioner mot oljesektorn helt tas bort.

VA LUTAPOLITIK

Kraftig valutaförsvagning tillfälligt hejdad

Den officiella växelkursen devalverades med hela 50 procent i juli 2013. Valutaregleringar och flera växelkurser kunde inte kompensera för de begränsade valutainflödena och bristen på hårdvaluta. Den svarta marknadens växelkurs försvagades samtidigt kraftigt under 2012 och i början av 2013, när folk började växla sina rialer till andra valutor och tillgångar.

Valutakursen har därefter stabiliserats tack vare ökad optimism efter valet av president Rohani. Skillnaden mellan marknadens växelkurs och den officiella har också minskat. Finans- eller penningpolitiska initiativ kommer knappast att återställa förtroendet för valutan och den svarta valutamarknaden kommer att bestå. Endast stigande oljeintäkter och tillgång till frysta medel utomlands genom sanktionslätnader skulle hjälpa Iran att stabilisera valutakursen.

FINANSSEKTORN

Sanktionerna mot bankerna ännu kvar

Enligt interimsavtalet kvarstår sanktionerna mot Irans banksektor. Landets banker kommer därmed att fortsättningsvis vara utestängda från de internationella kapitalmarknaderna. Banksektorns in- och utlåning har minskat dramatiskt under senare år. Både in- och utlåningsräntorna ligger långt under inflationstakten. Som ett resultat har det varit svårt för banker att locka insättare, som i stället föredragit att investera i fastighetssektorn och andra reala tillgångar. De låga räntorna minskar på samma sätt bankernas incitament att låna ut pengar. Enligt uppskattningar utgör de dåliga lånen 15-25 procent av total utlåning. Kapitaltillskott från centralbanken kommer att vara tillgängligt för banker i behov av stöd.

Den nuvarande situationen är ohållbar, vilket kommer tvinga den nya regeringen att genomföra reformer av banksystemet. Framförallt väntas regeringen försöka minska de statliga bankerna dominans. Exempelvis har de 17 privata bankerna i Iran totalt 2 780 kontor, färre än en av de stora statliga bankerna. Större privat inflytande skulle göra det möjligt för centralbanken att minska sitt bankstöd samtidigt som det skulle leda till en effektivare kapitalfördelning i ekonomin. Strukturella reformer väntas ge effekt på lång sikt och Irans banksektor kommer att förbli svag under 2014.

AFFÄRSMILJÖ

Energisektorn attraktiv så snart sanktionerna släpps

Affärsklimatet är svagt med stora brister vad gäller regleringar, rättsväsendet och byråkratiska hinder. EU:s och USA:s sanktioner mot Iran har haft negativ inverkan på företagssektorn. Bristen på hårdvaluta höjer kostnaderna för att bedriva handel och valutadeprecieringen har lett till ökade importkostnader. Företag har svårt att få lån från lokala banker som själva lider av likviditetsbrist. Även vid en slutlig kärnteknikuppgörelse kommer det troligen att ta ett par år innan alla sanktioner är borttagna. Då det knappast finns utrymme för ytterligare

sanktionslättnader före ett övergripande avtal, kommer affärsmiljön fortsätta vara mycket besvärlig på kort sikt.

Sanktioner och ekonomisk misskötsel har fått de flesta utländska företag att fördröja eller stoppa nya investeringar inom prospektering och produktion. Till detta kommer också den problematik som finns på grund av att det iranska revolutionsgardet har stärkt sitt grepp om ekonomin genom att ta kontroll över många större företag. Världsbanken klassar Irans företagsklimat på plats 152 av 189 länder, efter de allra flesta länderna i Mellanöstern.

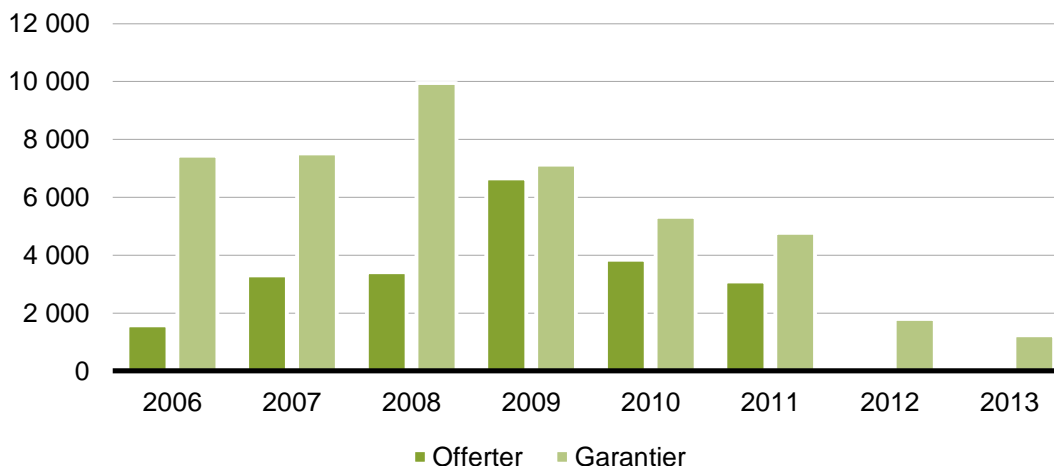
Utlandets intresse för Irans ekonomi, i synnerhet energisektorn, kommer likväl att växa i takt med att Iran och väst rör sig mot ett slutgiltigt kärnteknikavtal och lättade sanktioner. Många europeiska och asiatiska oljebolag kommer att återvända till den iranska marknaden om sanktionerna hävs. Regeringen kommer sannolikt även att locka utländska investeringar till eftersatta, men lukrativa, sektorer som petrokemi och transport.

EKN:S ÅTAGANDEN

Engagemang under avveckling

EKN:s engagemang på Iran är under avveckling. EKN är stängd för ny garantigivning sedan 2012 och inga offerter finns utställda. Innan dess var Iran EKN:s största land i Mellanöstern. Under perioden 2008 till början av 2012 ställde EKN ut garantier i 232 affärer, till ett sammanlagt belopp om 12,1 miljarder kronor, för svenska företag som exporterar till Iran. Exporten har gått till sektorer som petrokemi, kraft och transport. Alla garanterade affärer har skett i enlighet med gällande sanktioner och efter utlåtande från ISP, Inspektionen för strategiska produkter.

ENGAGEMANG PER 31/12 (MSEK)

Garantierna är under avveckling och inga offerter finns utestående.

BETALNINGSERFARENHET

Sanktionerna hindrar betalning

Dagens situation där köpare och banker vill betala och har pengar men inte kan genomföra transaktionen, på grund av sanktioner är unik. EKN har besökt Iran ett flertal gånger under senare år för att träffa banker och myndigheter. Pengar finns, men bankerna hittar inte korrespondentbanker som är villiga att ta transferera betalningarna. Inom EU finns omkring sex miljarder euro i frysta iranska tillgångar.

EKN har en lång erfarenhet av betalningar från Iran. Tidigare betalningsproblem ligger så långt bak i tiden som början av 1990-talet. Då fick Iran, på grund av ett lågt oljepris, likviditetsproblem. Fordringarna omförhandlades och återbetalning, inklusive dröjsmålsränta, gjordes i sin helhet efter några år. Dagens fordringar bedöms bli betalda när sanktionerna lättas.

EKN:S POLICY

EKN klassificerar Iran i landriskklass 7, en bedömning som görs i samverkan med OECD. Landet nedgraderades från klass 6 i början av 2012 då EKN även stängde för ny garantigivning. Sanktionerna medför betalningsproblem som motiverar en fortsatt stängd landpolicy. EU-sanktioner förbjuder vidare ekonomiskt stöd till handel med Iran, inbegripet exportkrediter, garantier och försäkringar.

NORMAL RISKPRÖVNING

Det finns inga på förhand givna begränsningar i riskprövningen eller förutsättningar för riskprövning.

RESTRIKTIV RISKPRÖVNING

EKN ställer högre krav i riskprövningen för att garantera en affär. EKN kan ha specificerat särskilda kriterier som är centrala för riskbedömningen av den aktuella gäldenärskategorin.

OFFICIELLA LANDDATA OCH KREDITBETYG

OFFICIELLA LANDDATA	KREDITBETYG	
	LANDRISK	STATSRISK
Yta: 1 648 000 km ² (3,7 ggr Sverige)		
Folkmängd: 80,8 miljoner (2013)		
Folkökning: 1,2 % (2013)		
BNP: 549 miljarder USD 2012 (Sverige 524 miljarder USD 2012)		
BNP/capita: 7 207 USD 2012 (Sverige 54 815 USD 2012)		
	Moody's:	-
	S&P:	-
	Fitch:	-

LANDANALYTIKER

<Bild>

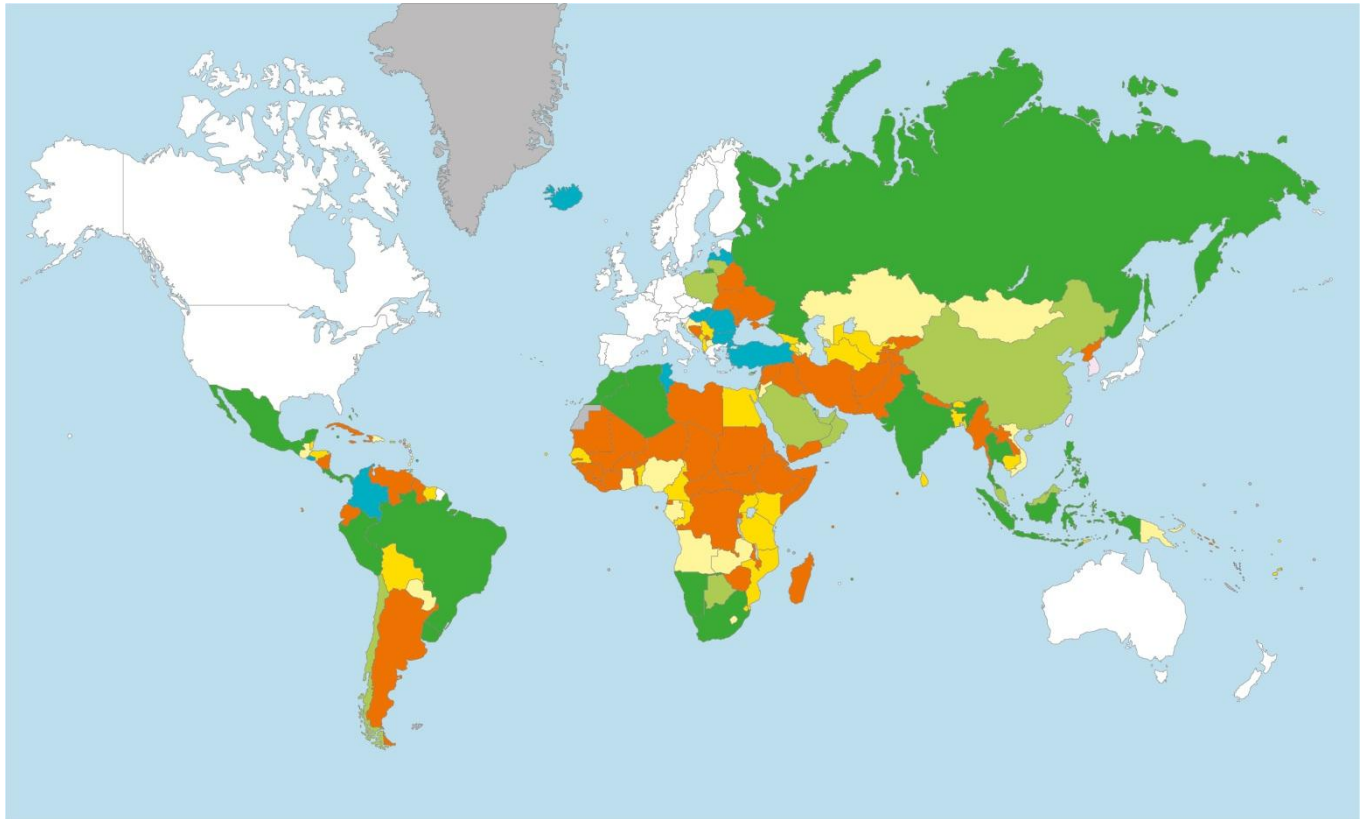
EKN:s landanalytiker för Iran:
Victor Carstenius
Telefon: 08-788 00 65
e-post: victor.carstenius@ekn.se

ANSVARSBEGRÄNSNING

Landanalysen bygger på ett urval av källor och speglar en för EKN relevant information vid tiden för publicering. Ansvar för hur informationen används eller tolkas vilar helt på användaren och EKN kan inte hållas ansvarig för förlust eller skada.

EKN:S SYN PÅ VÄRLDEN

Landriskklasserna går från 0 till 7.

Ju lägre siffra desto bättre kreditvärdighet har landet.

EKN – DIN SÄKERHET I EXPORTAFFÄRER

EKN är en myndighet med uppgift att främja svensk export och svenska företags internationalisering. Det gör vi genom att erbjuda garantier för betalning och finansiering, tillsammans med rådgivning om affärsstruktur och riskhantering. Våra tjänster ger dig en större säkerhet, ökad konkurrenskraft och fler möjligheter till lyckade exportaffärer.

Exportkreditnämnden

Kungsgatan 36, Box 3064, 10361 Stockholm | Tel 08-7880000 | www.ekn.se | e-post info@ekn.se